

ferati, ki se naslanjajo na razna dela iz pedagoške književnosti, ne nudijo dovolj jamstva za pravi napredek v pouku. Predlaga tudi, da bi naš krožek stopil v zvezo z mariborskim. Nadaljevanje razpravljanja na drugem zborovanju.

4. Poslovnik za častni sod. Društveno stališče: častni sod naj se voli za vsak slučaj posebej. Poslovnik naj odbor še enkrat prouči!

5. Agitacija za Učiteljsko Samopomoč. V ta namen se izvolijo trije tovariši, ki bodo vodili tudi seznam pristopnikov. Prihodnje zborovanje 5. januarja 1922.

+ Kamnško učiteljsko društvo je zborovalo dne 14. decembra 1921, ob 19. uri v šolskem decopju v Radomljah. Zborovanja se je udeležilo 49 članov in članov. Glavna in najzanimivejša točka dnevnega reda je bilo predavanje tovariša Cirila Petrovca o II. delu srbo-hrvatske narodne pesmi. Želeti je le, da izide to krasno predavanje ponatisnjeno v Potopniku. Pri slučajnostih je bil sprejet predlog tovariša Germeka, ki se glas: "Z ozirom na to, da prinaša „Uradni list“ le redkokdaj naredbe, ki se tičejo osnovnega šolstva, naj bi se krajni šolski sveti ne silili, da še nadalje naročajo Uradni list, ker si ga šolska vodstva v posameznih slučajih lahko izposodijo pri županstvu. UJU poverjeništvu Ljubljana posreduje na merodajnem mestu, da se izda, morda le v polletnih presledkih skupna zbirka naredb, namenjenih izključno le šolstvu.

Tovariš Toman je stavil tale predlog: UJU poverjeništvu Ljubljana naj se obrne na višjo šolsko oblast, da se razne denarne zbirke v šoli omeje in naj se nabira v šoli le za najvažnejše in najpotrebnejše namene. Sklene se, da se vrši občni zbor društva v februarju. Ker ni bilo nobenega predloga več, je tov. predsednik zaključil zborovanje.

Naša gospodarska organizacija.

—g Društva „Učiteljska samopomoč“ občni zbor je bil 28. decembra 1921. Otvoril ga je vsled obolevnosti načelnika Ivana Smajdka njegov namestnik šolski ravatelj Jakob Dimov po 10. uri, ker na 10. uro sklicani ni bil sklepčen. Udeležnikov je bilo 14. Upravnik je podal poročilo o poslovanju za leto 1920. Iz poročila omenjamo, da je imelo društvo 233 članov in 14.420 83 K premoženja. Načelnikom je bil izvoljen Ivan Kocijančič, učitelj v Ljubljani in kot tretji pregledovalec računov pa Josip Benedek, vpok. nadučitelj v Ljubljani. Sprejet je bil tov. Fr. Skulja predlog, da naj odbor študira o obveznosti vsega učiteljstva k „Učiteljski samopomoči“.

—g V celjskem okraju je pristopilo okrog 40 učiteljev in učiteljic k Učiteljski samopomoči. Opozorjamo na notico „Delo za Učit. samopomoč“ iz zgornjega okr. v današnji številki. Naj se zganejo še druga okrajna društva!

—g Članarina in darila za učiteljski konvikt. Učiteljstvo v Mengšu 200 K namesto vena na krsto Mengi Gregorčevi, učiteljici v Marija Snežni v Slov. gor. Ludovik Mlakar, uradnik drž. železnice, ob smrti tašče 100 K.

ZA REZERVNI SKLAD UJU. POVERJENIŠTVO LJUBLJANA.

Prostovoljni organizacijski davek — 1922. (Sklep upravnega odbora Zaveze z dne 27. decembra 1918.)

1. Izkaz.

Po 27 Din 50 p: Šolsko vodstvo — Radeče pri Zid. mostu. Darovali so: Avgusta Kolnikova 5 Din, Klovar St., Okorn Reg., Šterk-Jurca M., Rant Mar., Kavšek Jož., Rant Fr., Armič J., Šterk Dav. in Tavčar Jos po 2 Din 50 p. Po 20 Din: Šolsko vodstvo — Št. Janž, Dolensko. Po 15 Din: Šolsko vodstvo — Hum, p. Ormož ob Dravi. Darovali so po 5 Din: Porekar Anton, Franja Vavpotičeva in Angela Porekarjeva. Da, majhne ribice so tudi dobre. Zdravo! Po 10 Din: Štefanija Čeh-Klunova — Ljubljana. Po 5 Din: Cvetko Franjo — Vučja vas. Po 3 Din: Šolsko vodstvo — Svečina pri Mariboru. — Današnji izkaz 80 Din 50 p. Ostanek v blagajni koncem leta 1921 4293 Din 37 p. Skupaj 4373 Din 87 p.

Tovariši in tovarišice!

Na I. pokrajinski skupščini v Rogarski Slatini sem v svojem poročilu o rezervni skladu rekel: „V triletni dobi, kar oskrbujem rezervni sklad, sem opazil, da je še mnogo tovarišev in še več tovarišic, ki so popolnoma brezbrizni za prostovoljni davek. Ne ganejo jih niti lepe in ne stroge besede, tu: najlepši zglede! jim nič ne zaležejo. Neopravičene brezbrizno-

sti ne morem — tudi pri najboljši volji ne — drugače označiti, kakor da rečem, da so parasiti povsod največji škodljivci.

Hvalo pa izrekam vsem dosedanjim darovalcem in darovalkam, ki so vedno dobre volje za dobro stvar.“

Tudi danes ne morem drugače govoriti, zato pravim:

S tem, da organizacijo svojo vedno rad podpiram,

ljubim in častim svoj stan, mu vrata v svobodo odpiram.

Zdravo!

Ivan Petrič,
Ljubljana, VII., Gasiška cesta 172.

Boj duhovščine proti učiteljstvu in šoli.

Dne 23. dec. p. l. se je vršila pred deželno sodiščem zanimiva, nad šest ur trajajoča vzklicna razprava o tožbi cerkljanskega kaplana Viktorja Turka proti vodji tamkajšnje šestrazredne tov. Jasi-pu Lapajneju. Strasc je podal značilno sliko boja, katerega bje učiteljstvo na ježeli z mračnijaško duhovščino, ki hoče imeti samc prepzgojno poslušno, ne pa izobraženo ljudstvo.

Zgodovina procesa je na kratko sledeča: Leta 1920. so v Cerkljah preuredili t. zv. „hrbovsko šolo“, kjer se je poučevalo samo poleti enkrat na teden, v poseben oddelek z lastno učno močjo, s čemer nekateri starši niso bili zadovoljni. Obrnili so se za pomoč h kaplanu Turku, ki jim je z veseljem vodil rekoru in jih še podžigal v protišolskem delovanju. Sklical je tudi več sestankov in na enem se je grozilo nadučitelju Lapajneju, da ga ustrelje. Stevar je prišla pred sodišče in takratni krivci zahvaliti, da jih ni doletela zaslužena kazen.

Učiteljski zbor cerkljanske šole pa je pod vodstvom nadučitelja Lapajneja, v sebi svojih stanovskih dolžnosti in vzvišene-ga poklica, predlagal, naj se tudi dvorazredna dekliska in trirazredna deška šola združite in razširite v šestrazrednico. Takratni župan kmet Koritnik se je, dasi klerikalec, osebno z vso vneto zavzel za razširjenje šole in podpiral učiteljski zbor v njegovem stremeljenju, ki je bilo samo v prid šolski mladini. Ne tako duhovščina! Ta je napela vse sile, da bi se načrt ne udeležiti in uprizarjala vse mogoče proteste, kolikor jih pač zmorejo podeželne uprave. A zaman. Višji šolski svet je presodno odobril in duhovščina je bila osramočena. Da izbriše madež, je bilo treba seveda očriniti nadučitelja Lapajneja. Zato so dne 3. oktobra 1920 sklicali shod v zaprte prostore, da bi lahko nemoteno pljuvali na učiteljski stan. Da bi ljudstvo še bolj nahujskal proti razširjenju šole, je kaplan Turk na shodu nagromadil celo kopico laži. Pravil je, da bodo imeli kmetje večje stroške in da se bodo učenci še manj naučili, da bo vladal večji nered in da bodo frčala po zraku pisemčka itd. In to kljub temu, da so mu bile dobro znane naravnost vzorne razmere na šoli, kar je ponovno konstatiral tudi okrajni nadzornik Vilibald Rus iz Kranja. Kaplan je izustil predrzno laž, da ima Lapajne na mesec več plače, kakor vsi trije cerkljanski duhovniki, akoprav je približno ugotovljeno, da ima od obeh kaplanov vsak najmanj 70 000 letnih dohodkov, poleg prostega stanovanja in hrane, župnik pa 100 tisoč 250 kron in prosto stanovanje in 18 prašičev, 21 govedi in 2 konja, dočim je dobil nadučitelj s tremi člani družine meseca oktobra borih 2335 kron plače. Svoj hujskajoči govor proti učiteljstvu in razširjenju šole je zaključil kaplan Turk z besedami, v katerih je zborovalce indirektno pozivljaj k šolski stavki, ki se je že naslednjega dne res tudi začela izvajati. Lapajne je nato kot vodja šole v svrhu začete ugleda šole in učiteljstva dva dni pozneje pozval kaplana Turka, naj pride zanesljivo na učiteljsko konferenco, da dokáže svoje nesramne laži, ki jih je govoril na shodu. A glej predrznost! Namesto, da se opraviči pri svojem šolskem šefu, je vložil kaplan proti Lapajneju zaradi imenovanega izraza tožbo. Prva razprava se je vršila v Kranju. Lapajne je doprinesel dokaz resnice, ki se mu je popolnoma posrečil. Sodnik je razsodil, da je kaplan v resnici govoril nesramne laži in je opustil obtožbenca. Kaplan je prijavil nato vzklic na deželno sodišče.

Zaslišanih je bilo 16 prič, med katerimi so silno klavnino vlogo igrali zlasti tudi na shodu navzoči klerikalni akademiki Matija Erzar, Andrej Kalan in Jože Bohinc in na bogoslovci. Niti eden se ni hotel spominjati, kaj je govoril kaplan. Vedeli so le, da gre za boj proti razširjenju šole, a niti eden ni čutil potrebe, da bi

kot izobraženec pojasnil ljudstvu njegovo zmoto in koristi, ki jih bo imela mladina od razširjenja zavoda. Zasliševanje prič je podalo tako jasno sliko o zapeljivanju ljudstva, da je g. senatni predsednik sam občutil potrebo, da je vzkliknil: „Vsak zabit Cerkljan bi moral vedeti, da more biti razširjenje šole mladini samo v korist!“ (Očividno je bil to odgovor na nesramen napad „Slovenca“ o priliki prve vzklicne razprave z dne 28. oktobra 1921. ki je bila preložena, na sodnika v I. instanci, g. Avseca, ki je v razsodbi pripomnil, da je bil sklep občinskega odbora proti šoli očividno posledica pomanjkanja inteligence.)

Senat je pod predsedstvom dvornega svetnika g. Vedernjaka v polnem obsegu potrdil razsodbo prve instance in obsodil kaplana Turka v povračilo vseh stroškov, s čimer je dobil tov. Lapajne najlepše za-doščenje za svoje vneto šolsko delovanje.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Učit. dr. za Ptuj: Prepozno došlo, je bil list že dotiskan.

Častni člani so povečini še nadalje včlanjeni v okr. uč. društvih in plačujejo enako članarino kot drugi.

Na Gorici: Osebnih izkazov v drž. pos. ne prinašamo v principu; drug predlog bomo uvaževali.

Okrajni šolski svet v Litiji bi po tolikem času že lahko zavrgel nemške šolske tiskovine in jih nadomestil z novimi, sedaj veljavnimi. V tem oziru se nam iz narodnega ozira ne zdi umestno štedenje.

Razpisi služb.

Štev. 4681 o. š. sv.

RAZPIS UČITELJSKIH SLUŽB.

Na javnih osnovnih šolah kočevskega okraja se razpisujejo nastopne nadučiteljske in učiteljske službe v stalno na mestitev:

1. Na enorazredni osnovni šoli v Bosiljvi Loki mesto učitelja ali učiteljice.
2. Na petrazredni osnovni šoli v Dolenji vasi po eno mesto učitelja in učiteljice.
3. Na dvorazredni osnovni šoli v Dragi mesto nadučitelja.
4. Na trirazredni osnovni šoli v Fara Vasi mesto učitelja ali učiteljice.
5. Na dvorazredni osnovni šoli v Kočevski Reki mesto nadučitelja.
6. Na trirazredni osnovni šoli v Koprivniku mesto nadučitelja in mesto učitelja ali učiteljice.

7. Na trirazredni osnovni šoli v Mozlju mesto učitelja ali učiteljice.

8. Na šestrazredni deški osnovni šoli v Ribnici tri mesta učiteljev. Prednost imajo prosilci, ki so usposobljeni za pouk v obrtnih nadaljevalnih šolah.

9. Na dvorazredni osnovni šoli v Štalcarjih mesto učiteljice.

Pravilno opremljene prošnje naj se vložijo do dne

31. januarja 1922.

po predpisani službeni poti pri podpisanim okrajnem šolskem svetu.

Okrajni šolski svet v Kočevju,
dne 23. decembra 1921.

Predsednik:

Odgovorni urednik:

Franc Štrukelj.

Last in založba UJU — poverjeništvu
Ljubljana.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Učimo se srbohrvaščine!

V ta namen nam bo najbolje služilo dr. Josipa Menceja

Kratka srbska gramatika in čitanka,

ki jo je založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani in se dobiva v knjigarni Učiteljske tiskarne komad po 9 kron.

Izšle so:

„Narodne himne in domorodne pesmi za mladino“.

Priredil Fran Marolt, učitelj v Ljubljani.
Cena 5 K. Dobe se v Učiteljski knjigarni.

Naši himni:

1. Lepa naša domovina.
2. Bože pravde.

Dvoglasno s spremljevanjem harmonija za šolsko mladino priredil Fran Marolt. Cena 1 krona. Naročila sprejema le Učiteljska tiskarna.

UČITELJSKA KNJIGARNA v Ljubljani

priporoča naslednje nove knjige:

Šolski list.

Na razpolago je samo še 2. štev. III. stopnje . . . . . D 3.50

K. Wider Moje prvo berilo. Sedmi natisk vez. . . . . D 3.—

E. Gangl Druga čitanka. Vez. . . . . D 7.—

Pomočniška izkušnja za rokodel. obrte. Spisal H. Podkrajšek. — Broš. . . . . D 3.50

Knjigovodstvo za ženske obrti.

Spisal H. Podkrajšek . . . . . D 12.—

Računstvo za ženske obrte.

Spisal H. Podkrajšek. . . . . D 7.—

Prva srbska ali hrvatska čitanka

za slov. osnovne šole. Priredili Iv. Lésica, P. Lokovšek in dr. R. Molé . . . . . D 6.—

Namen, razvoj in organ. obrt. strok. šolstva drugod in pri nas.

Spisal M. Presl, prof. na drž. obrt. šoli v Ljubljani, broš. . . . . D 3.50

Na planine.

Spisal Pavel Kunaver. — S 16. slikami, vez. . . . . D 12.50

Zbirka važnejših novih naredb in odredb.

Spisal F. Fink . . . . . D 5.—

Imenik

šolskih oblastev, osnovnih, meščanskih (strokovnih), srednjih šol, liceja in učiteljska v Sloveniji po stanju šol. leta 1920/21. . . . . D 10.—